

Uhanalaisimman kallioluonnon turvaaminen ei vaatisi suuria suojelupinta-aloja

Suomen luontotyyppien toinen uhanalaisuusarviointi nostaa esiin kalkki- ja serpentiinikalliot uhanalaisimpina kalliotyypeinä. Tämän uhatuimman ja samalla kalliolajistolle erittäin tärkeän elinympäristön suojaaminen maankäytön vaikutuksilta ei vaatisi suuria suojelupinta-aloja, sillä kalkki- ja serpentiinikallioiden turvaamiseksi tarvittaisiin lisäsuojelua alle kymmenen neliökilometrin verran. Tässä voitaisiin onnistua osin myös vapaaehtoisen suojelun keinoin.

Merenrantakalkkikalliot arvioitiin erittäin uhanalaiseksi luontotyyppiksi, jonka määrää ovat vähentäneet ja laatua heikentäneet kalkin louhinta, rantarakentaminen sekä rehevöittävän laskeuman ja Itämeren rehevöitymisen aikaansaama umpeenkasvu. Kuva Kimmo Syrjänen.

Kallioiden ja kivikoiden uhanalaistuminen on ollut vähäisempää kuin useimpien muiden luontotyyppien: 44 arvioidusta kallio- ja kivikkotyypistä neljännes on uhanalaisia. Uhanalaiset kalliotyypit ovat kooltaan hyvin pieniä ja kattavat alle prosentin kallioiden ja kivikoiden pinta-alasta.

Kallioluontotyypeistä noin 30 % on silmälläpidettäviä, ja niiden osuus pinta-alasta on alle 10 %. Etelä-Suomessa kallioluonnon uhanalaistuminen on ollut voimakkaampaa kuin Pohjois-Suomessa.

Pienialaiset kallioluonnon aarteet

Kallioilla elää niiden pinta-alaan suhteutettuna runsas kasvi- ja eläinlajisto. Uhanalaisinta kallioluontoa edustavat kalkki- ja serpentiinikalliot ovat kivilajeiltaan harvinaisia, monimuotoisia ja pienialaisia elinympäristöjä, joissa elää erikoistunutta ja uhanalaista eliölajistoa. Kalkkikallioita on louhittu jo satoja vuosia, Etelä-Suomessa jopa pääosa niiden alkuperäisestä alasta. Kalkkikallioita on hävinnyt myös rakentamisen seurauksena, ja niiden laatu on heikentynyt umpeenkasvun myötä.

Serpentiinikallioita eli ultraemäksisiä kallioita, joilla kasvaa ns. serpentiinikasveja, on tuhoutunut vähemmän kuin kalkkikallioita. Serpentiinikalliot sijaitsevat kallioperän malmipotentialisilla vyöhykkeillä usein vuolukivi- ja talkkiesiintymien läheisyydessä, joten uhka niiden häviämisestä on olemassa, kun kallioperän malmi- ja raaka-ainevaroja louhitaan.

Yli 99 % kallioluonnon pinta-alasta ei ole uhanalaista

Suurin osa kallioluonnon pinta-alasta kuuluu karuihin ja keskiravinteisiin kallioihin, joiden luontotyyppinä ei arvioidu uhanalaiseksi. Karujen ja keskiravinteisten kallioiden joukossa on kuitenkin useita silmälläpidettäviksi arvioituja kalliotyyppejä, joiden taantumisen taustalla ovat esimerkiksi jyrkänteiden tyvimetsien hakkuut, rakentaminen, ilman kautta kulkeutuva tyyppi- tai rikkilaskeuma sekä rantakallioilla vesien säännöstely.

Umpeenkasvun uhkaamat kalliot hyötyvät hoidosta

Ihmisikään nähden kalliot vaikuttavat ikuisilta, mutta myös kallioiden joukossa on niitä, jotka eivät säily ilman erityishuomiota tai hoitoa. Kalkkikalliot ovat usein niin pieniä, että ne voivat peittyä ja tuhoutua jo vähäisenkin rakentamisen tai pihan uudistamisen yhteydessä. Tiedot jäljellä olevista esiintymistä on mahdollisimman pian saatava maanomistajien ja muiden toimijoiden tietoon, jottei arvokasta kallioluontoa tuhoudu vahingossa.

Pelkästään turvaaminen maankäytön muutoksilta ei riitä pelastamaan kaikkia kalkki- ja keskiravinteisia kallioita, sillä niiden eliöyhteisöjä uhkaa myös umpeenkasvu, jota kiihdyttävät muun muassa metsäpalojen ehkäisy, metsien puuston tiheneminen sekä typpilaskeuma. Monet avoimet ympäristöt, kalliot mukaan lukien, ovat menettämässä luontoarvojaan puuston ja muiden voimakkaasti levittäytyvien kasvien vuoksi. Näiden ympäristöjen säilyttämiseksi tarvitaan hoitoa, kuten suunnitelmallista puuston ja pensaston poistoa.

Lisätietoja

Erikoistutkija **Tytti Kontula**, Suomen ympäristökeskus, p. 0400 148 680,
etunimi.sukunimi@ymparisto.fi